

ISSN 0350-185X
UDK 808

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ
И
ИНСТИТУТ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК САНУ

ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ ФИЛОЛОГ

књ. LXXXI, св. 2

Уређивачки одбор

*др Јасна Влајић-Појовић, др Рајна Драгићевић, др Андреја Желе,
др Најда Иванова, др Екаџарина И. Јакушкина,
др Владан Јовановић, др Павел Ковалски, др Александар Лома,
др Марек Мајер, др Алина Ј. Маслова, др Софија Милорадовић,
др Слободан Ремейић, др Јелица Ситојановић, др Срејко Танасић,
др Зузана Тојолињска, др Анајолиј А. Турилов, др Викџор Фридман*

Главни уредник
Рајна Драгићевић

БЕОГРАД
2025

САДРЖАЈ

Студије и расправе

Екатерина И. Јакушкина: Сравнительный словарь славянских языков: концепция и примеры реализации	9
Екатарина И. Јакушкина: Упоредни речник словенских језика: концепција и реализација	23
Ekaterina I. Yakushkina: Comparative Dictionary of Slavic Languages: Conception and Implementation	24
Орсат Л. Лигорио: Закономјерност акцента у етимологији сх. <i>нейуџи</i>	25
Орсат Л. Лигорио: Закономерность ударения в этимологии сх. <i>нейуџи</i>	33
Orsat L. Ligorio: The Regularity of Accent in the Etymology of Serbo-Croatian <i>Непут</i>	34
Зоран М. Симић: Именички посесивни генитив у говору романијског платоа	35
Зоран М. Симић: Посесивное значение родительного падежа существительных в речи ареала плато горы Романия	63
Zoran M. Simić: Nominal Possessive Genitive in the Speech of the Romaniya Plateau	64
Борис Норман: О когнитивном аспекте грамматики	65
Борис Норман: О когнитивном аспекту граматике	89
Boris Norman: On the Cognitive Aspect of Grammar	90
Дојчил П. Војводић: О „теорији функционално-семантичких поља“ у свјетлу „теорије индикатива и релатива“ и „теорије референцијалности/нереференцијалности“	91
Дойчил П. Войводић: О «теории функционально-семантических полей» в свете «теории индикатива и релатива» и «теории референциальности/нереференциальности»	138
Dojčil P. Vojvodić: On the “Theory of Functional-Semantic Fields” in the Light of the “Theory of Indicative and Relative” and the “Theory of Referentiality/Non-Referentiality”	139
Миливој Б. Алановић: Односне <i>да</i> -клаузе у српском језику	141
Миливој Б. Алановић: Относительные придаточные предложения с союзом <i>да</i> в сербском языке	159
Milivoj B. Alanović: Relative Clauses with Conjunction <i>da</i> in Serbian	160
Рајна М. Драгићевић: Улога префиксоида <i>џолу-</i> у лексичком степеновању (над лексиком обрађеном у 22. тому <i>Речника САНУ</i>)	161
Райна М. Драгичевич: Роль префиксоида <i>џолу-</i> в лексической градации (над лексикой XXII тома «Словаря Сербской академии наук и искусств»)	175

Rajna M. Dragičević: The Role of the Prefixoid <i>polu-</i> in Lexical Gradation (Based on the lexicon treated in Volume 22 of the <i>SASA Dictionary</i>)	176
Марина Љ. Спасојевић: Двовидност код глагола с префиксима у савременом српском језику	177
Марина Л. Спасоевич: Двувидовность приставочных глаголов в современном сербском языке	189
Marina Lj. Spasojević: Biaspectuality in Prefixed Verbs in Contemporary Serbian	190
Нина Љ. Судимац Јовић: Формантне фреквенције наглашених вокала у нишком урбаном варијетету: експериментално истраживање	191
Нина Л. Судимац Јович: Формантные частоты ударного вокала в городском разнообразии Ниша: экспериментальное исследование	212
Nina Lj. Sudimac Jović: Formant Frequencies of Stressed Vowels in the Urban Variety of Niš: Experimental Research	213
Некролози	
Проф. др Недељко Богдановић (1938–2025) (Ана Савић-Грујић)	215
Генадзь Апанасавіч Цыхун (30. 10. 1936 – 18. 10. 2024) (Аляксандр Лукашанец)	223
Хроника	
К 90-летию Игоря Степановича Улуханова, первого председателя комиссии по славянскому словообразованию при МКС (Елена И. Коряковцева)	227
Прикази и критика	
Речник српскохрватског књижевног и народног језика, књига XXII, <i>Покујић – њослужийїельсїво</i> . Београд: Српска академија наука и уметности, 2023, 800 стр. (Неђо Јошић)	233
Марија Вучковић. <i>Лексичка њородица глагола губити (се) у дијахроној њерсїекїиви</i> . Београд: Институт за српски језик САНУ, 2024, 425 стр. (Марта Бјелетић)	239
Драгана Радовановић, Јована Николић. <i>Досадашња њроучавања косовско-ресавског дијалекта: сїеїен њроученостїи и картографски њриказ</i> . Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, 2022, 211 стр. (Бранкица Ђ. Марковић)	243

Ружица Левушкина. <i>Лексика љавославне духовности у савременом српском језику (лексичко-семантичка анализа и лексикографска обрада)</i> . Едиција Монографије, бр. 41. Београд: Институт за српски језик САНУ, 2024, 515 стр. (Ана З. Мацановић)	246
Рајна Драгићевић. <i>Огледи из српске деривациологије</i> . Андрићград: Андрићев институт, 2024, 330 стр. (Јулијана С. Деспотовић)	253
Лана Худечек, Милица Михаљевић, Жељко Јозић (уредници). <i>Анаџомија рјечника. Хрватски мрежни рјечник Мрежник</i> . Загреб: Институт за хрватски језик, 2024, 656 стр. (Слободан Новокмет)	264
Регистри	
Регистар кључних речи LXXXI књиге <i>Јужнословенског филолога, св. 2</i>	273
Регистар имена LXXXI књиге <i>Јужнословенског филолога, св. 2</i>	275

ISSN 0350-185X, – Књ. 81, св. 2 (2025), стр. 25–34

UDK: 811.163.4'373.6 811.163.4'342.8

COBISS.SR-ID 184053513

<https://doi.org/10.2298/JFI2502025L>

Примљено: 8. маја 2025.

Прихваћено: 11. јуна 2025.

Оригинални научни рад

Орсат Л. Лигорио*
Универзитет у Београду
Филозофски факултет
Одељење за класичне науке

ЗАКОНОМЈЕРНОСТ АКЦЕНТА У ЕТИМОЛОГИЈИ СХ. НЕПУТ**

Од латинског *NEPŌTEM* ‘унук; нећак’ српскохрватски има као далматороманске реликте *неџуџи*, *неџуч/неџућ* и *небуд*; варијанта *неџуџи* биљежи акценте *неџџуџи* и *неџџуџи*, варијанта *неџуч/неџућ* акценте *неџџуч* и *неџџућ*, варијанта *небуд* акценат *небуд*. У раду се расправља о томе да ли је акценат ових облика закономјеран с обзиром на то да се у другим случајевима исте врсте не налази почетан него дочетан акценат; уп. нпр. лат. *CANĀLEM* ‘прокоп’ > сх. *кџнџл*, *-џла* или лат. *DRACŌNEM* ‘змај’ > сх. *дрџкџн*, *-џна*.

Кључне ријечи: латински, далматоромански, српскохрватски, акцентуација, етимологија.

1. Увод. Латинска тросложна парокситона са отвореном пенултимом у српскохрватском дају далматороманске реликте који у правилу припадају акцентском типу *вџјнџк* или, у савременим појмовима, акценатској парадигми *B* (дочетно наглашеним ријечима). Упореди:

лат. *CANĀLEM* ‘прокоп’ > шток. *кџнџл*, *-џла* (= *конџл*, *-џлџ*), в. *ERHSJ* II 30;
лат. *DRACŌNEM* ‘змај’ > шток. *дрџкџн*, *-џна* (= *дрџкџн*, *-џнџ*), в. *op. cit.* I 442;
лат. *PALŪDEM* ‘мочвара’ > чак. *џалџд*, *-џдџ* (= *џалџд*, *-џдџ*), в. *op. cit.* II 594;
лат. *SARTŌREM* ‘кројач’ > чак. *сарџџур*, *-џрџ* (= *сарџџур*, *-џрџ*), в. *op. cit.* III 205
итд.

* orsat.ligorio@f.bg.ac.rs, orsat.ligorio@gmail.com; ORCiD: 0000-0001-5047-0674

** Овај рад деветнаести је у серији *Из балканског латинистике*. Његову реализацију подржало је Министарство науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије у склопу финансирања научноистраживачког рада на Универзитету у Београду – Филозофском факултету (број уговора 451-03-137/2025-03/200163).

Више в. у HOLZER 2011²: 49 и LIGORIO 2013: 354. У штокавским облицима дошло је до правилне ретракције акцента, а у чакавским (са тзв. старијим двоакценатским системом) до метатоније изворног неоакута; в. MOGUŠ 1977: 56. Од илустрованог обрасца одудара:

лат. *NERŌTEM* ‘унук; нећак’ > шток. *нѣйѣѣѣ*, -а, чак. *нѣйѣѣѣ*, -а, в. ERHSJ II 511.

У овом далматороманском реликту акценат није дочетан; и у штокавском и у чакавском он се налази на основи, не дочетку ријечи. Закупљени тим запажањем, у овом раду расправљамо о томе да ли је документовани акценат сх. *нейѣѣѣ* закономјеран или не.

2. Етимологија. Поријекло сх. *нейѣѣѣ* утврдио је П. Будмани. У *Dubrovačkom dijalektu, kako se sada govori*, он је установио да ова наша туђица није италијанска, од *nipote* ‘унук; нећак’, него управо латинска, од првобитног *NERŌTEM* (BUDMANI 1883: 161). За исто се одмах заузео и KUŠAR (1894: 14). Будманијеве латинизме М. Ћ. Бартоли затим је реинтерпретирао као далматороманске реликте те се *нейѣѣѣ* тако нашло на списку српскохрватских далматизама (BARTOLI 1906: II 296). На исто становиште (*расе* RJA VIII 43) стали су и каснији радови који се баве етимологисањем далматороманских реликата у српскохрватском (СКОК 1934: 201; ERHSJ II 511; РОССНИ 1990: 252; ЈЕ II 217; LIGORIO 2014: 182).

3. ПРВА ПОТВРДА. Облик *нейѣѣѣ* јавља се од XVI вијека (RJA VIII 43). Прве потврде налазе се у *Либру од мнозијех разлога* (РЕШЕТАР 1933: 115), *Пјесмама* Мавра Ветранића (VETRANIĆ 1871: 193–94) и *Скују* Марина Држића (DRŽIĆ 1875: 223). Ниједна од њих није акценатована. У расправи о језику М. Држића, Решетар потврду из *Скуја* акценатује као *нѣйѣѣѣ*, али то неће бити Држићев него управо Решетаров акценат (РЕШЕТАР 1933: 217). Микаља, Дела Бела, Стули и остали старији лексикографи (укључујући Вука) *нейѣѣѣ* не биљеже. Прва акценатована потврда ове ријечи налази се тако тек у *Dubrovačkom dijalektu* П. Будманија, који је (попут Решетара) акценатује као *нѣйѣѣѣ* (BUDMANI 1883: 161).

4. ВАРИЈАЦИЈА. Поред *нейѣѣѣ*, налазе се још варијанте *небуд* и *нейѣѣѣ/нейѣѣѣ*; прва варијанта (из Боке которске) од утврђеног предлошка постаје озвучењем интервокалних плозива које је за бококоторску далматороманштину карактеристично (више в. у Лигорио 2025), а друга унакрштањем лат. *NERŌTEM* са корадикалним фемининумом *NERŌTIAM* > сх. *нейѣѣѣ*.

5. ГРАЂА. Преглед документованих акцената по забиљеженим варијантама:

Варијанта *нейѣѣѣ*: 1. *нѣйѣѣѣ* са ознаком *ѣокр*. (РМС III 748), СЗ Бока (MUSIĆ 1972: 194), Конавли (KAŠIĆ 1995: 361), Дубровник (BUDMANI 1883:

161; БОЈАНИЋ, ТРИВУНАЦ 2002: 246), ОПУЗЕН (МАТАГА 2003: 116), БЛАТО (МИЛАТ РАНЖА 2015: 272), ВРГАДА (ЈУРИШИЋ 1973: 132), ОМИШАЉ (МАНУЛЈА 2006: 186), КАСТАВ (МИЛЕТИЋ 2019: 384), РУКАВАЦ (МОНОРОВИЋИЋ-МАРИЋИН 2001: 177), ГРОБНИК (ЛУКЕЖИЋ, ЗУБЧИЋ 2007: 413); 2. *нѣйуї/нѣйуї* Будва, Дубровник, Брач, Вис, Божава, Раб (ЕРНСЈ II 511); 3. *нѣйуї* Корчула (КАЛОГЈЕРА и др. 2008: 216), Вис (РОКИ 1997: 328), Хвар (БЕНЧИЋ 2014: 313), Питве (ВАРБИЋ 2011: 184), НЕРЕЖИШЋА (ЏИМУНОВИЋ 2009: 552), ЛОЖИШЋА (ГАЛОВИЋ, ВАЛЕРИЈЕВ 2021: 248), ШОЛТА (ГАЛОВИЋ 2019: 460), ТРОГИР (ГЕИЋ 2015: 242), БИБИЊЕ (ЏИМУНИЋ 2013: 431), КУКЉИЦА (МАРИЋИЋ КУКЉИЋАНИН 2000: 182), ИЖ (МАТИНОВИЋ 2005: 225), РАВА (ВОЖИН 2017: 208), САЛИ (РАСЕВОЛИ 1993: 212), БРБИЊ (РАЊЧИЋ 2013: 108), РИВАЊ (РАДУЛИЋ 2002: 192), СЕСТРУЊ (ФАТОВИЋ 2017: 154), ИСТ (СМОЛЈАН 2015²: 246), ПАГ (КУСТИЋ 2002: 263), ПОВЉАНА (ТИЧИЋ 2004: 225), КОЛАН (ОШТАРИЋ 2005: 292), ЗУБОВИЋИ (ЗУБОВИЋ 2019: 216), РАБ (КУШАР 1894: 14), БОЉУНСКО ПОЉЕ (ФРАНЧЕТИЋ 2015: 151), ВЕЛЕ МУНЕ, ПОЉАНЕ, ИЧИЋИ, МОШЋЕНИЦЕ (ЛАИЋАГ 491); 4. *нѣйуї/нѣйуї* са ознаком *їокр*. (РСА XV 391); 5. *нѣйуї* Дубровник (ЗОРЕ 1895: 14).

Варијанта *нейуч/нейућ*: 1. *нѣйућ* СЗ Бока (МУСИЋ 1972: 194); 2. *нѣйућ* Пераст (ЛИПОВАЦ-РАДУЛОВИЋ 1981: 229). Варијанта *нейуч/нейућ* ограничена је на СЗ Боку которску.

Варијанта *небуд*: 1. *нѣбуд* Пераст (БРАЈКОВИЋ 1893: 16, РЈА VII 800), Пераст, Доброта, Ластва, Муо (ЕРНСЈ II 511), Пераст (ЛИПОВАЦ-РАДУЛОВИЋ 1981: 229), Лепетане (ТОМАНОВИЋ 1935: 119); 2. *нѣбуд* Пераст, Доброта (СКОК 1934: 210). Варијанта *небуд* ограничена је на Боку которску; за разлику од *нейуч/нейућ*, налази се у цијелој Боци (СЗ и ЈИ Бока).

6. АНАЛИЗА. Подјела документованих акцената по акценатским типовима:

Акценатском типу *нѣћак* (више в. у Даничић 1925: 36) припада *нѣйуї* СЗ Бока, Конавли, Дубровник, Опузен, Блато, Вргада, Омишаљ, Кастав, Рукавац, Гробник, *нѣйућ* СЗ Бока.

Акценатском типу *бѣден* (више в. у *ор. cit.* 32) припада *нѣйуї* Корчула, Вис, Хвар, Питве, НЕРЕЖИШЋА, ЛОЖИШЋА, ШОЛТА, ТРОГИР, БИБИЊЕ, КУКЉИЦА, ИЖ, РАВА, САЛИ, БРБИЊ, РИВАЊ, СЕСТРУЊ, ИСТ, ПАГ, ПОВЉАНА, КОЛАН, ЗУБОВИЋИ, РАБ, ВЕЛЕ МУНЕ, ПОЉАНЕ, ИЧИЋИ, МОШЋЕНИЦЕ, БОЉУНСКО ПОЉЕ, *нѣйућ* Пераст и *нѣбуд* Пераст, Доброта, Ластва, Муо.

Акценатском типу *душан* (више в. у *ор. cit.* 28) припада *нѣйуї* Дубровник и *небуд* Пераст, Доброта. (Пошто потврде овог типа имају само по један извор, извјесно је да су их аутори тих извора забиљежили грешком, мјесто обичнијег *нѣйуї*, *небуд*.)

Мијешана грађа: *нѣйуѣи/нѣйуѣи* (Будва, Дубровник, Брач, Вис, Божава, Раб) припада акценатским типовима *нѣћак/бѣден* а „покрајинско“ *нѣйуѣи/нѣйуѣи* типовима *бѣден/Душан*.

У савременој акцентологији, сви наведени типови (*нѣћак, бѣден, Душан*) могу се свести на ријечи са непомичним акцентом на основи, тј. на тзв. акценатску парадигму *A*, без обзира на то да ли је посриједи први (*нѣћак, бѣден*) или други слог основе (*Душан < Душан*).

7. ЗАКОНОМЈЕРНОСТ АКЦЕНТА. Показали смо да далматоромански реликти лат. *NEPŌTEM* имају акценат на основи ријечи док се у другим случајевима исте врсте (лат. *CANĀLEM, DRACŌNEM, PALŪDEM, SARTŌREM*, в. *Увод*) акценат налази на дочетку ријечи.

У докторском раду, упозорили смо да би почетни акценат, наизглед незаконмјеран, могао значити да спорна ријеч није заимана из акузатива (*NEPŌTEM*) него из номинатива (*NEPŌS*); в. *LIGORIO 2014: 35, 182*. Уп. нпр. лат. *NEPŌS* > алб. *nip* ‘нећак’ (*MEYER 1891: 310*). Од тог рјешења, међутим, одбија чињеница да блискородни облик у вељотском недвосмислено одражава акузатив, а не номинатив; уп. лат. *NEPŌTEM* > вељ. *peráut* ‘унук; нећак’ (из Кубићевог глосара, в. *IVE 1886: 122*). Исто (*peráut = peráut*) има и *BARTOLI 1906: II 208*.

Узимајући акузатив као поузданији предложак, у овом раду предлажемо алтернативно рјешење, а то јест да се владање акцента у далматороманским реликтима овог облика нема поредити са владањем акцента у далматороманским реликтима лат. *CANĀLEM, DRACŌNEM, PALŪDEM, SARTŌREM* (тросложна парокситона са отвореном пенултимом) него са владањем акцента у далматороманским реликтима лат. *CORĪNUM, FLANŌNAM, LACTŪSAM, QUIRĪNUM*, који су такође тросложна парокситона са отвореном пенултимом. Упореди:

лат. *CORĪNUM* > шток. *Кәрѣн, -а* (насеље код Задра), в. *HOLZER 2011²: 110*;

лат. *FLANŌNAM* > чак. *Плѡмин, -а* (градић у Истри), в. *op. cit. 140*;

лат. *LACTŪSAM* ‘салата’ > чак. *лѡѣика, -е* ‘лисна трава, налик калоперу’, в. *JE II 147*;

лат. *QUIRĪNUM* > чак. (*Свети*) *Кәрѣн, -а* (гробље на рубу града Пагу), в. *СКОК 1950: 73*.

У свим наведеним облицима налазимо почетни акценат (*Кәрѣн, Плѡмин, лѡѣика, Кәрѣн*). Почетни акценат у тим облицима тумачи се дејством тзв. првог Ившићевог закона у склопу којег се акценат са дугог вокала без акута (старог или новог) помјера на претходни слог. Лат. *CORĪNUM, FLANŌNAM, LACTŪSAM, QUIRĪNUM*, зајмљени првобитно као **Карѣн, *Пломѣн, *лоѣѣика, *Карѣн*, дејством првог Ившићевог закона (више в. нпр. у *HOLZER 2011²: 70* или *КАРОВИЋ 2015: 351*) тако дају *Кәрѣн, *Плѡмѣн,*

- ДАНИЧИЋ, Ђуро. *Српски акценџии*. Београд – Земун: Графички завод „Макарије“, 1925.
- [DANIĆIĆ, Đuro. *Srpski akcenti*. Beograd – Zemun: Grafički zavod „Makarije“, 1925]
- ЗОРЕ, Луко. „Дубровачке туђинке“. *Сјоменик СКА* 26 (1895): стр. 1–25.
- [ZORE, Luko. „Dubrovačke tuđinke“. *Spotenik SKA* 26 (1895): str. 1–25]
- ЛИГОРИО, Орсат. „Озвучење интервокалних пловива у далматороманским реликти-ма Бокототорског залива“. *Анали Филолошког факултета* 37/1 (2025): стр. 111–129.
- [LIGORIO, Orsat. „Ozvučenje intervokalnih ploziva u dalmatoromanskim reliktima Bokokotorskog zaliva“. *Anali Filološkog fakulteta* 37/1 (2025): str. 111–129]
- РЕШЕТАР, Милан. *Дубровачки зборник од год. 1520*. Београд: СКА, 1933.
- [REŠETAR, Milan. *Dubrovački zbornik od god. 1520*. Beograd: SKA, 1933]
- РМС: *Речник српскохрватског књижевног језика*. I–VI. Нови Сад – Загреб: Матица српска – Матица хрватска, 1967–76.
- [RMS: *Rečnik srpskohrvatskoga književnog jezika*. I–VI. Novi Sad – Zagreb: Matica srpska – Matica hrvatska, 1967–76]
- РСА: *Речник српскохрватског књижевног и народног језика*. I–. Београд: Институт за српски језик САНУ, 1959–.
- [RSA: *Rečnik srpskohrvatskog književnog i narodnog jezika*. I–. Beograd: Institut za srpski jezik SANU, 1959–]
- ТОМАНОВИЋ, Васо. „Акценат у говору села Лепетана (Бока Которска)“. *Јужнословенски филолог* 14 (1935): стр. 59–143.
- [TOMANOVIĆ, Vaso. „Akcentat u govoru sela Lepetana (Boka Kotorska)“. *Južnoslovenski filolog* 14 (1935): str. 59–143]

*

- ВАРБИЋ, Анте. *Рјечник Pitava i Zavale*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, 2011.
- BARTOLI, Matteo Giulio. *Das Dalmatische : Altromanische Sprachreste von Veglia bis Ragusa und ihre Stellung in der apennino-balkanischen Romania*. I–II. Wien: A. Hölder, 1906.
- БЕНЧИЋ, Радослав. *Рјечник говора града Hvara*. Hvar: Muzej hvarske baštine, 2014.
- БОЖИН, Давор. *Рјечник и говор старих житеља отока Rave*. Zadar: Matica hrvatska, 2017.
- БРАЈКОВИЋ, Томо. „Peraški dijalekat“. *Program Carske Kraljevske Državne Velike Gimnazije u Kotoru za školsku godinu 1892–93*. str. 1–21.
- БУДМАНИ, Перо. „Dubrovački dijalekat, kako se sada govori“. *Rad JAZU* 65 (1883): стр. 154–79.
- ДРЖИЋ, Марин. *Djela Marina Držića*. Ur. Franjo Petračić. Zagreb: JAZU, 1875.
- ЕРНСЈ: Скoк, Петар. *Етимолошки рјечник хрватског или српског језика*. Ur. Mirko Deanović i Ljudevit Jonke. Prir. za tisak Valentin Putanec. I–IV. Zagreb: JAZU, 1971–74.
- ФАТОВИЋ, Светко. *Рјечник говора отока Sestrinja*. Zadar: Matica hrvatska, 2017.
- ФРАНСЕТИЋ, Иван. *Рјечник болјунских говора*. Izvorni rukopis uredila, priredila i popratila etimološkim komentarima Sandra Tamaro. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile, 2015.
- ГАЛОВИЋ, Филип. *Говори отока Šolte*. Zagreb: Hrvatsko katoličko sveučilište, 2019.

- GALOVIĆ, Filip, Pavle Valerijev. *Rječnik govora mjesta Ložišća na otoku Braču*. Zagreb: Hrvatsko katoličko sveučilište, 2021.
- GEIĆ, Duško. *Rječnik i gramatika trogirskoga čakavskoga govora*. Split: Književni krug Split – Združeni artisti Trogir, 2015.
- HOLZER, Georg. *Glasovni razvoj hrvatskoga jezika*. Prev. Barbara Štebih Golub. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, 2011².
- IVE, Antonio. „L’antico dialetto di Veglia“. *Archivio glottologico italiano* 9 (1886): str. 115–87.
- JE: Vinja, Vojmir. *Jadranske etimologije : Jadranske dopune Skokovu etimologijskom rječniku*. I–III. Zagreb: HAZU – Školska knjiga, 1998–2004.
- JURIŠIĆ, Blaž. *Rječnik govora otoka Vrgade*. Zagreb: JAZU, 1973.
- KALOGJERA, Damir, Mirjana Svoboda, Višnja Josipović. *Rječnik govora grada Korčule*. Zagreb: Novi Liber, 2008.
- KAPOVIĆ, Mate. *Povijest hrvatske akcentuacije : Fonetika*. Zagreb: Matica hrvatska, 2015.
- KAŠIĆ, Zorka. „Govor Konavala“. *Crp̄uski dijalek̄t̄ološki zbornik [Srpski dijalektoški zbornik]* 41 (1995): str. 1–156.
- KUSTIĆ, Nikola. *Čakavski govor grada Paga s rječnikom*. Zagreb: Društvo Pažana i prijatelja grada Paga, 2002.
- KUŠAR, Marcel. „Rapski dijalekat“. *Rad JAZU* 40 (1894): str. 1–54.
- LAIČAG: Filipi, Goran, Barbara Buršić Giudici. *Lingvistički atlas istarskih čakavskih govora*. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile, 2019.
- LIGORIO, Orsat. „Nešto o akcentu dalmatoromanskih relikata“. *Croatica et Slavica Iadertina* 9/2 (2013): str. 353–63.
- LIGORIO, Orsat. *Problem leksičke stratifikacije u adrijatistici*. Doktorska disertacija. Zadar: Sveučilište u Zadru, 2014.
- LIPOVAC-RADULOVIĆ, Vesna. *Romanizmi u Crnoj Gori : Jugoistočni dio Boke kotorske*. Cetinje – Titograd: Obod – Pobjeda, 1981.
- LUKEŽIĆ, Iva, Sanja Zubčić. *Grobnički govor XX. stoljeća*. Rijeka: Katedra Čakavskog sabora Grobinšćine, 2007.
- MAHULJA, Ivan. *Rječnik omišaljskoga govora*. Rijeka – Omišalj: Riječki nakladni zavod – Općina Omišalj, 2006.
- MARIČIĆ KUKLIČANIN, Tomislav. *Rječnik govora mjesta Kukljica na otoku Ugljanu*. Zadar: Matica hrvatska, 2000.
- MARTINOVIĆ, Žarko. *Rječnik iškoga govora*. Zadar: Gradska knjižnica, 2005.
- MATAGA, Vojislav. *Romanizmi u neretvanskom govoru*. Zagreb: Altagama, 2003.
- MEYER, Gustav. *Etymologisches Wörterbuch der albanesischen Sprache*. I–II. Strassburg: K. J. Trübner, 1891.
- MILAT PANŽA, Petar. *Rječnik govora Blata na Korčuli*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, 2015.
- MILETIĆ, Cvjetana. *Slovník kastafskoga govora*. Kastav: Čakavski senjali, 2019.
- MOGUŠ, Milan. *Čakavsko narječje*. Zagreb: Školska knjiga, 1977.
- MOHOROVIČIĆ-MARIČIN, Franjo. *Rječnik čakavskog govora Rukavca i bliže okolice*. Rijeka: Adamić, 2001.
- MUSIĆ, Srđan. *Romanizmi u severo-zapadnoj Boki kotorskoj*. Beograd: Filološki fakultet, 1972.

- OŠTARIĆ, Ivo. *Rječnik kolanjskog govora*. Zadar: Matica hrvatska, 2005.
- PIASEVOLI, Ankica. *Rječnik govora mjesta Sali na Dugom otoku*. Zadar: Matica hrvatska, 1993.
- RADULIĆ, Ladislav. *Rječnik rivanjskoga govora*. Zadar: Matica hrvatska, 2002.
- RANČIĆ, Gordana. *Zavičajni rječnik i kronika mjesta Brbinj*. Zadar, 2013.
- REŠETAR, Milan. „Jezik Marina Držića“. *Rad JAZU* 111 (1933): str. 99–240.
- RJA: *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*. I–XXIII. Zagreb: JAZU, 1880–1976.
- ROCCHI, Luciano. *Latinismi e romanismi antichi nelle lingue slave meridionali*. Udine: Campanotto Editore, 1990.
- ROKI, Andro. *Lîbar viškiga jazika*. Toronto, 1997.
- SKOK, Petar. „Zum Balkanlatein IV.“ *Zeitschrift für romanische Philologie* 54 (1934): str. 175–214, 424–499.
- SKOK, Petar. *Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima*. I–II. Zagreb: JAZU, 1950.
- SMOLJAN, Ante. *Rječnik otoka Ista*. Zadar: Matica hrvatska, 2015².
- ŠIMUNIĆ, Božidar. *Rječnik bibinjskoga govora*. Zadar: Matica hrvatska, 2013.
- ŠIMUNOVIĆ, Petar. *Rječnik bračkih čakavskih govora*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga, 2009.
- TIČIĆ, Ante. *Rječnik govora mjesta Povljane na otoku Pagu*. Zadar: Matica hrvatska, 2004.
- VETRANIĆ, Mavro. *Pjesme Mavra Vetranića Čavčića*. Ur. Vatroslav Jagić i Ivan August Kaznačić. Zagreb: JAZU, 1871.
- ZUBOVIĆ, Šime. *Rječnik govora sela Zubovića na otoku Pagu*. Novalja: Matica hrvatska, 2019.

Орсат Л. Лигорио
Белградский университет
Философский факультет
Отделение классических наук

ЗАКОНОМЕРНОСТЬ УДАРЕНИЯ В ЭТИМОЛОГИИ СХ. *НЕПУТ*

Резюме

Далматороманский реликт лат. *NEPŌTEM* ‘внук; племянник’ в сербскохорватском языке представлен вариантами *нейуї*, *нейуч/нейућ* и *небуд*; первый из них отмечен в акцентных вариантах *нѣйуї* и *нѣйуї*, второй — *нѣйуч* и *нѣйућ*, а третий — только *нѣбуд*. В работе поднимается вопрос, закономерно ли ударение этих форм, учитывая, что в других примерах того же типа (трёхсложные парокситоны с открытым предпоследним слогом) налицо не начальное, а конечное ударение; ср. лат. *CANĀLEM* ‘канал’ > сх. *кòнāл*, *-āla* или лат. *DRACŌNEM* ‘дракон’ > сх. *дрòкун*, *-уна*. Выдвигается гипотеза, что реликты лат. *NEPŌTEM* относятся к иному слою, нежели реликты лат. *CANĀLE*, *DRACŌNEM*. В младших слоях далматороманизмов (не подвергшихся действию закона Дыбо) налицо та же акцентуация, что и в реликтах лат. *NEPŌTEM*; ср. лат. *CORĪNUM* > сх. *Кàрїн*, *-а* (селение под Задаром), лат. *FLANŌNAM* > чак. *Плòмин*, *-а* (городок в Истрии), лат. *LACTŪSAM* ‘салат’ > чак. *лòйїка*, *-е*, лат. *QUIRĪNUM* > чак. (*Свейїи*) *Кàрин*, *-а* (кладбище в городе Паг). Акцентуация этих форм объясняется действием т.н. первого закона Ившича (**Карїн* > *Кàрїн*, **Пломїн* > **Плòмїн*, **лоїїка* > **лòйїка*, **Карїн* > **Кàрїн*), а некоторых, преимущественно чакавских — действием позднейшего сокращения в заударном положении (**Плòмїн* > *Плòмин*, **лòйїка* > *лòйїка*, **Кàрїн* > *Кàрин*). Таким же образом может быть объяснена и акцентуация реликтов лат. *NEPŌTEM*: **нейуї*/**нейућ*/**небу̀д* > *нѣйуї*/*нѣйућ*/**нѣбу̀д* (закон Ившича) > *нѣйуї*/*нѣйућ*/*нѣбуд* (заударное сокращение).

Ключевые слова: латинский, далматороманский, сербскохорватский, акцентуация, этимология.

Orsat L. Ligorio
 University of Belgrade
 Faculty of Philosophy
 Department of Classical Studies

THE REGULARITY OF ACCENT IN THE ETYMOLOGY
 OF SERBO-CROATIAN *NEPUT*

S u m m a r y

Serbo-Croatian *neput*, *nepuč/nepuč*, *nebud* ‘grandson; nephew’ is a Dalmatian Romance loanword derived from Latin *NEPŌTEM* ‘grandson; nephew’. The form *neput* is accented as *něpūt* or *něput*, the form *nepuč/nepuč* as *něpūč* or *něpuč*, the form *nebud* as *něbud*. The paper discusses whether the accentuation of these forms is regular given the fact that other forms of the same kind (trissyllabic paroxytona with an open penult) have word-final rather than word-initial accent; cf. L *CANĀLEM* > SCr. *kōnāl*, *-āla* ‘gutter’ or L *DRACŌNEM* > SCr. *drōkūn*, *-ūna* ‘dragon’. Younger loanwords of Dalmatian Romance origin (posterior to Dybo’s Law) have the same accentuation as seen in the continuants of L *NEPŌTEM*; cf. L *CORĪNUM* > SCr. *Kārīn*, *-a* (hamlet near Zadar), L *FLANŌNAM* > Čak. *Plōmin*, *-a* (town in Istria), L *LACTŪCAM* ‘lettuce’ > Čak. *lōtika*, *-e*, L *QUIRĪNUM* > Čak. (*Sveti*) *Kārīn* (graveyard in Pag). The accentuation of these forms is explained as arising from the operation of the so-called Ivšić’s First Law (**Karīn* > *Kārīn*, **Plomīn* > *Plōmīn*, **lotīka* > *lōtika*, **Karīn* > **Kārīn*) and, in some, predominantly Čakavian forms, from the subsequent operation of the posttonic shortening (**Plōmīn* > *Plōmin*, **lōtika* > *lōtika*, **Kārīn* > *Kārīn*). The accentuation of the Serbo-Croatian continuants of L *NEPŌTEM* can be explained in much the same way: **nepūt/*nepuč/*nebūd* > *něpūt/něpūč/*něbūd* (Ivšić’s Law) > *něput/něpuč/něbud* (posttonic shortening).

Keywords: Latin, Dalmatian Romance, Serbo-Croatian, accent, etymology.